

ลิลิตยวนพ่าย

ผู้แต่ง

ไม่ปรากฏผู้แต่ง

ประวัติ

สันนิษฐานว่าแต่งในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ราว พ.ศ. ๒๐๑๗ ซึ่งเป็นปีศึกเชียงใหม่

แต่ยังมีผู้ลงความเห็นว่าเป็นสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ หรือ สมเด็จพระบรมราชาธิบดีที่ ๒

ยวน ในที่นี้ หมายถึง ชาวล้านนา ดังนั้น ยวนพ่าย จึงแปลว่า ชาวล้านนาแพ้อันกล่าวถึง

ชาวล้านนาในสมัยพระเจ้าติโลกราช พ่ายแพ้แก่กรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ลักษณะการแต่ง

ลิลิตสั้น ประกอบด้วยร้อยคำและโคลงสั้นบาทกฤษณร เป็นการแต่งเพื่อยอพระเกียรติของสมเด็จพระ

พระบรมไตรโลกนาถ และสดุดีชัยชนะที่มีต่อเมืองเชียงใหม่ ถ้อยคำที่ใช้เป็นคำโบราณ

และสั้นสกดส่วนมาก

เรื่องย่อ

ตอนต้นกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้า และนำหัวข้อธรรมมาแจก ทำนองยกย่องสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่า

ทรงคุณธรรมข้อนั้นๆ แล้วกล่าวถึงพระราชประวัติ ต่อมาเจ้าเมืองเชียงใหม่ (เซลียง) เอาใจออกห่าง

นำทัพเชียงใหม่มาตีเมืองชัยนาท แต่ถูกสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถตีแตกไป และยึดเมืองสุโขทัยกลับมาได้

แล้วประทับอยู่เมืองพิษณุโลก และส่งพระราชโอรสไปสืบพระพุทธศาสนาที่ลังกา และนิมนต์พระเถระลังกาเข้ามา

พระองค์ทรงออกผนวชระยะหนึ่ง จากนั้นกล่าวถึงสงครามกับเชียงใหม่อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง แล้วบรรยาย

เหตุการณ์ทางเชียงใหม่ว่าพระเจ้าติโลกราชเสียพระจรีต ประหารชีวิตหนานบุญเรืองราชบุตร และหมื่นดั่งนคร

เจ้าเมืองเชียงขึ้น ภรรยาหมื่นดั่งนครไม่พอใจ ลอบมีสารมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

และขอทัพไทยไปช่วย สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถยกทัพมาป้องกันเมืองเชียงขึ้น แล้วเสด็จกลับไปรักษา

เมืองเชียงใหม่ ทรงกรีธาทัพหลวงไปสู่รบ ตีทัพเชียงใหม่พ่ายไป ได้เมืองเชียงขึ้น ตอนสุดท้ายกล่าวสรรเสริญ

พระบารมีสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอีกครั้งหนึ่ง

ที่มา : ประวัติวรรณคดีไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยา ของเสนีย์ วิลาวรรณ